

The Abraham & Millie Arbesfeld Kollel & Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Programs for Men & Women

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG
WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

The Thirteen Attributes of Mercy and the Transformative Journey of Teshuvah



Rabbi Meir Goldwicht
כ"ו אלול תשע"ז • September 17, 2017

1) שו"ע הלכות ראש השנה סימן תקפ"א

סעיף א

ועומדים באשמורות (ד) לומר סליחות (ה) ביום א' שלפני ר"ה; <ב> ואם חל ראש השנה ב' (או) ג', ג' אז ; (מתחילין (ו) מיום א' ג שבוע [ה] שלפניו (מנהגים)

2) משנה ברורה שם

(ו) מיום א' שבוע שלפניו - משום [א] שהרבה נוהגים להתענות עשרה ימים עם יוה"כ ולעולם יחסרו ד' ימים (מר"ה עד יוה"כ שלא יוכלו להתענות דהיינו ב' ימים ר"ה ושבת שובה ועיו"כ לכך צריך להשלים ד' ימים קודם ר"ה וכדי שיהיה יום מסויים להתחלה תקנו יום ראשון בכל פעם [ב] ועוד טעם שקבעו ד' ימים שכן מצינו בקרבנות שטעונים ביקור ממום ד' ימים קודם הקרבה ובכל הקרבנות בפ' פנחס כתיב והקרבתם עולה ובר"ה כתיב ועשיתם עולה ללמד שבר"ה יעשה אדם עצמו כאלו מקריב את עצמו ולכן קבעו ד' ימים לבקר כל מומי חטאתו ולשוב עליהם

3) מתוך סליחות לבני אשכנז

במוצאי מנוחה קדמנוך תחלה הט אונך ממרום יושב תהלה לשמע אל הרנה ואל התפלה את ימין עז עוררה לעשות חיל בצדק נעקד ונשחט תמורו איל גנון נא גזעו בועקתם בעוד ליל לשמע אל הרנה ואל התפלה

4) מתוך תפילת ראש השנה

היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים אם כבנים רחמנו פרחם אב על בנים ואם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו איום קדוש

5) בראשית פרשת בראשית פרק ג

(ח) וישמעו את קול יקנוק אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יקנוק אלהים בתוך עץ הגן: (ט) ויקרא יקנוק אלהים אל האדם ויאמר לו איפה: (י) ויאמר את קלף שמעתי בגן ואירא פי עירם אנכי ואחבא: (יא) ויאמר מי הגיד לך פי עירם אתה המן העץ אשר צויתיה לבלתי אכל ממנו אכלת: (יב) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל

6) דברים פרשת כי תבוא - נצבים פרק כט

(ט) אתם נצבים היום כלכם לפני יקנוק אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריתכם כל איש ישאל: (י) טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מחניף מחטב עצף עד שאב מימיה: (יא) לעברך בכרית יקנוק אלהיך ובאלתו אשר

יִלְקַח אֱלֹהֶיךָ פֶּרֶת עֶמֶךָ הַיּוֹם

7) רות פרק ב

ה) וַיֹּאמֶר בַּעַז לְנַעֲרוֹ הַנָּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: (ו) וַיַּעַן הַנַּעֲרָה הַנָּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׂכָה עִם נַעֲמִי מְשֻׁדָּה מוֹאֵב

8) אור החיים דברים פרשת כי תבוא - נצבים פרק כט

ומעתה באנו להבין מאמר אתם נצבים שהכוונה הוא על דרך אומרו (רות ב') הנצב על הקוצרים ל' מינוי, ואומרו כלכם פירוש כולם יש עליהם עול זה כל א' לפי מה שהוא על דרך אומרם ז"ל במסכת שבת (נ"ד ב) כל מי שיש בידו למחות בכל העולם נתפס על כל וכו' וכל מי שיש בידו למחות באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, וכל מי שיש בידו למחות בבני ביתו נתפס על וכו'

9) מתוך פיוט ליום כיפור

ואביתה תהילה. מסרוחי מעש (נ"א משוחחי מעז). משבעי רוגז. מעדורי אמת. מעמוסי בטן. והיא תהילתך.

אשר אימתך. בשביבי אש. בשבילי מים. בתלולי רום. בתלתלי גובה. ומוראך עליהם. ואבית תהלה. מבשור ודם. מהבל ותהו. מחציר יבש. מצל עובר. ומציץ נוכל. ממשלימי נפש. ממפריחי רוח. וממערופפי חיה. ומחניטי נשמה. ומוציאי יחידה. ונשמעים בדין. ומתים במשפט. וחיים ברחמים. ונותנים לך פאר חי עולמים. ותפארתך עליהם.

10) מתוך סליחות

לך
שמים אף רק ארץ. תכל ומלאה אתה
יסדתם: אתה העבדת כל גבורות ארץ. קיץ
וחרף אתה יצרתם: אתה רצעת ואשי
ליותן. תתננו מאכל לעם לעיים: אתה
בבעת מועין ונחה. אתה הובשת נהרות
איתן: אתה פוררת בעוד ים. שברת
ראשי תנינים על המים: אתה מושל
בגאות הים. בשוא גליו אתה תשבתם:
לכו נרננה ליי. נריעה לצור
ישענו: נקדמה פניו בתודה. בזמרות
נריע לו: צדק ומשפט מכון כסאך. חסד
ואמת יקדמו פניך: אשר יחדו נמתיק
סוד. בכית אלהים נהלך ברגש: ס' יומ

11 מתוך תפילת יום כיפור

, סלח לנו, מחל לנו, כפר לנו. ועל כלם אלוה סליחות

12 מתוך תפילת יום כיפור

ברוך אתה ה' מלך מוחל וסולח לעוונותינו ולעוונות עמו בית ישראל, ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה, מלך על כל הארץ, מקדש ישראל ויום הכיפורים

13 בראשית פרשת בראשית פרק א

יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מְזִרְיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינֹו אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן:
יב) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מְזִרְיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב

14 ויקרא פרשת בהר - בחקותי פרק כו

מב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר: (מג) וְהָאָרֶץ
תִּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְצֵן אֶת שְׂבַת־תְּהִיָּה בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת עֲוֹנֵם יַעַן וַיִּבְעֲזוּן בְּמִשְׁפָּט

15 תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר דהנה אנכי כרת ברית

16 רבינו חננאל מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון וגו' א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר. מלמד שנתעטף הקב"ה. פי' צוה למלאך להתעטף כש"ץ היורד לפני התיבה והראהו למשה וא"ל כ"ז שישראל חוטאים לפני עשה לפני כסדר הזה. ואני מוחל להם. ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם שכתוב בו בספר חיים. ואני ה' לאחר שיחטא האדם וישוב בתשובה שמקבלו כאלו לא חטא

17 שפת אמת אלול

תרס"א ב על חודש אלול רמזו הפסוק אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול. דהנה בר"ח אלול נתרצה הקב"ה לישראל במ' ימים האחרונים. ונתגלה הי"ג מדות. כמ"ש הנה אנכי כורת ברית וזה הי' ע"י התעוררות התשובה של בני"ו וכן לעולם יש התגלות הי"ג מדות בימים האלה לבני"ו בכח התעוררות התשובה. דהנה עיקר גילוי הי"ג מדות הם בתשרי כדאיתא בזוה"ק בשביעאה. והוא בחי' בהמצאו שמצד שאז נברא העולם מתגלה ידו הפשוטה לקבל שבים להמציא עצמו להנבראים במדותיו הטובים. אבל באלול ההתגלות בכח

התעוררות בני"ז זהו אני לדודי. ודודי לי היא בתשרי שכפי התעוררות באלול כך זוכין בתשרי

18) דברים פרשת כי תצא פרק כג

(יד) וַיִּתֵּד תְּהִיָּה לְךָ עַל אֲזַנְךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחִפְרָתָהּ בָּהּ וְשִׁבְתָּ וְכָסִיתָ אֶת צְאֲתֶךָ: (טו) פִּי יִלְקֹךְ אֱלֹהֶיךָ (מתהלך בקרב מחנה להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחניף קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאתריך: ס

19) בעל הטורים דברים פרשת כי תצא פרק כג

ויתד תהיה לך על אזנך. בגימטריא מידותי תהיה על אזנך. כלומר י"ג מידות יהיו כלי זין שלך (עי' ר"ה יז ב

20) סליחות ערב יו"כ

תשובתי יתדותי
בשריש עשרה רבות. ובשניני דמונות
כי לא נשקבות. לבן שמכתי שיה פני
בוחן רבות. בטוח אני באדה ובזכות
שירשת אבות.

21) סליחות מוצש"ק

יוצר אתה לכל יציר נוצר. כוננת מאז תרף
לחלצם ממצר. לחוננם חנם מיוצר המנצר:
לשמוי כורום אם עצמו פשעי קהלך. נא שגבם
מיוצר המוכן בזבולך. עדיך לחן חנם כאים
אליך :: לשמוי

22) שמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מה

ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך מדת הטוב ומדת הפורענות וחנותי את אשר אחון באותה שעה הראה לו הקב"ה את כל האוצרות של מתן שכר שהן מתוקנין לצדיקים והוא אומר האוצר הזה של מי הוא והוא אומר של עושי מצות, והאוצר הזה של מי הוא של מגדלי יתומים, וכל אוצר ואוצר, ואח"כ ראה אוצר גדול אמר האוצר הזה של מי הוא א"ל מי שיש לו אני נותן לו משכרו ומי שאין לו אני עושה לו חנם ונותן לו מזה. שנאמר וחנותי את אשר אחון, וחנותי את אשר אחון למי שאני מבקש לחון, וכן ורחמתי את אשר ארחם.

23) דברים פרשת כי תבוא - נצבים פרק כט

כא) וְאָמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאֲחֵרֵיכֶם וְהִנָּכְרִי אֲשֶׁר יָבֵא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת מְפֹת הָאָרֶץ

ההוא ואת תחלאתה אשר חלה יקנוק בה: (כב) גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדם ועמרה אדמה וצביים וצבאים אשר הפך יקנוק באפו ובחמתו: (כג) ואמרו כל הגוים על מה עשה יקנוק ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה: (כד) ואמרו על אשר עזבו את ברית יקנוק אלהי אבתם אשר פרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים: (כה) וילכו ויעבדו אלהים אחרים וישתחוו להם אלהים אשר לא ידעום ולא חלק להם: (כו) ויחר אף יקנוק בארץ ההוא להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר הזה: (כז) ויתשם יקנוק מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת פיוס הזה: (כח) הנספרות ליקנוק אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת: ס

24 דברים פרשת נצבים פרק ל

(א) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבך בכל הגוים אשר הדיחך יקנוק אלהיך שמה: (ב) ושבת עד יקנוק אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבך ובכל נפשך: (ג) ושב יקנוק אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מפל העמים אשר הפיץ יקנוק אלהיך שמה: (ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יקנוק אלהיך ומשם יקחך: (ה) והביאך יקנוק אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבה מאבותיך: (ו) ומל יקנוק אלהיך את לבך ואת לבב ורעך לאהבה את יקנוק אלהיך בכל לבך ובכל נפשך למען חייך: (ז) ונתן יקנוק אלהיך את כל האלות האלה על איביך ועל שונאיך אשר רדפוך

25 מלבי"ם דברים פרשת נצבים פרק ל

וההבדל בין השלכה להדחה בג' דברים. א) כי המשליך וזורק נעשה הדבר רחוק ממנו. ב) שע"י השלכה יתקלקל הדבר. ג) שמראה שאינו רוצה לדעת איפה תשכון, אבל המדיח דבר כל עת שידחה צריך להתקרב אל הדבר. וע"י הדחה לא יתקלקל הדבר

26 תהלים פרק נא

(א) למנצח מזמור לדוד: (ב) כבוא אליו נתן הנביא פאשר בא אל בת שבע: (ג) חנני אלהים כחסדך כרב רחמיך מחה פשעי: (ד) הרבה הרב פבסני מצוני ומחטאתי טהרני: (ה) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד: (ו) לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי למען תצדק בדרךך תנקה כשפטך: (ז) הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי: (ח) הן אמת חפצת בטחות ובסתם חכמה תודיעני: (ט) תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשגל אלבין: (י) תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית: (יא) הסתר פניך מחטאי וכל עונתי מחה: (יב) לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי: (יג) אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני: (יד) השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני: (טו) אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו: (טז) הצילני מדמים אלהים אלהי תשוועתי תרנן לשוני צדקתך: (יז) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך: (יח) פי לא תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה: (יט) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדפה אלהים לא תבזה: (כ) היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלם: (כא) אז תחפץ זבחי צדק עולה: וכליל אז יעלו על מזבחתך פרים

(27) אל תרחק ממנו-שמע קולינו

שִׁמַע קוֹלֵנוּ יהוה אֱלֹהֵינוּ, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ,
 וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ.
 הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֵינוּ וְנִשְׁוֹבָה, חַדֵּשׁ יְמֵינוּ בְּקָדְשׁ.¹
 אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ, וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֵל תִּקַּח מִמֶּנּוּ.²
 אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ לְעַת וְקִנְיָה, בְּכִלּוֹת כְּחֵנוּ אֵל תִּעֲזָבֵנוּ.³
 אֵל תִּעֲזָבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ.⁴